

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Yeri'at Shelomoh ...

Pappenheimer, Salomon Seligmann

המלש, מיהנפפ

Dyhernfurth, [5]571 [1810/11]

הנ העירי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8834

אחד יקרא צ"ן אע"פ שכבר יצא כל הצמח כולו והוא
 ויקחני בצינת ראשי (יחזקאל ח' ג') שהיינו השערות
 הצומחות מן הראש והכעס שאמר כאן לשון צ"ן
 אע"פ שכבר גדל לפי שאין בשער הכשר חלוקי עיניים
 ומעמדות בבחינה למוחמו וגידולו כמו שיש בשאר
 צמחים שכל שר צמח בתחלה הוא צ"ן אה"כ נעשה
 בעל עלים וענפים אה"כ מוציא פרה ועושה פירות
 ומחיבש ונופל ומכל אלה העיניים ושני המעמדות
 אין גם אחד בשער הראש שהוא השגדל הרבה הוא
 בעצמו כמו שה' בתחלה צמחמו אין נוסף בו שום
 איכות חדש לכן יכול עליו שם צ"ן תמיד אחר שלא
 נעשה בו ענין חדש ומאחר שתחלה איכותו צ"ן טוב
 אין כאן כבה שיה' נעחק מזה השם להיות נקרא בשם
 אחר וזכו מה שאמרו בש"ס (מנחות מ"ב) ועשו
 להם צינת אין צינת אלא ענף וכה"א ויקחני בצינת
 ראשי ולכאורה יקשה ענף מאין דבר שיהיה שהרי
 בפסוק שהביא מומנו ראינו לא נזכר כלל שם ענף ?
 אך הענין שנקראו השערות צינות ע"ש הצמיחה
 הצומחות מן הראש כענין ענפים הצומחים מן הקנה
 והסדן של צמח וכמו שבכל הצמחים הצמח גופו
 צומח וממנו טוב צומחים הענפים כך בשער הראש
 הנה הראש גופו צומח וטוב השערות צומחות ממנו
 שהראש הוא כסדן האילן והשערות הם הענפים לזה
 הביאו ראיה מן צינת הראש לצינת הבגדים שצריך
 שיצא מן הבגד גדיל והוא נחשב כקנה של צמח ובראש
 הב"ה ומן הגדיל צריך שיצא טוב ענף דהיינו
 החוטין הנבדלים המתחללים לבחן ולכאן כענפי הצמח
 וכשערות הראש אלא שלפי שבגשן צ"ן לפי הוראה
 הראשנה תחלה צמיחה הצמח שאינו צומח הוא אלא
 משהו אמרו ג"כ (מנחות מ"א) אין צינת אלא משהו
 והיינו שא"כ להיות גדול כ"כ כ"א כצמח בתחלה
 צמיחתו שנקרא צ"ן בהגחה ראשנה וכן אמרו שם
 ג"כ (שם) אין צינת אלא יוצא ועל זה שאין צינת
 אלא יצא לא הביאו ראיה כלל כי הוא מובן ממילא
 לפי הצמחו שגורם צ"ן מן יצא לשון יציאה וזה הענין
 כבר מוכח בקריאת השם צינת וא"כ ראינו לך :
 ובצד חולשת הצמח צומח שהוא צ"ן שהוא עדיין
 יותר רך ונוח להחלקלק המושל הכחוב כל
 דבר שאינו של קיימא לצ"ן הצמח כמו כצ"ן יצא
 ומל (איוב י"ד ז') בבקר יצ"ן וחלק (תלי' ז' ו')
 אנוש כחזיר ימיו כצ"ן השדה כן יצ"ן (שם ק"ג ט"ו)

וצ"ן ככל צבי תפארתו (ישעי' כ"ה א') וכל חסדו
 כצ"ן השדה יצא חזיר ככל צ"ן (שם ת' ו') כנגד
 זה מצד מעלת הצ"ן שהוא תחלת תנועת הצמח
 להתגלות ולהתפשט ע"פ האדמה אחר שה' עמו
 ומכוסה בשרש דומם וחשוב כיתח המשל הכתוב שוב
 לשבח כל דבר שה' נעלם ועמו צענו רע שהתחיל
 שוב להתגלות בענין טוב וישובנו בכניו צ"ן כמו
 יצ"ן ופרח ישראל (ישעי' כ"ו ו') ויצ"ו מעיר
 כעשב הארץ (תלים ע"ב ט"ו) ועליו יצ"ן נזרו
 (שם קל"ג י"ח) וברוב פעמים שהזכיר צ"ן הזכיר
 עמו ג"כ לשון פרח כמו ויצ"א פרח ויצ"ן צ"ן
 (במדבר י"ו כ"ג) יצ"ן ופרח ישראל כן הוצ"ה
 פרח הודון (יחזקאל ו' י') והוא מטעם שהצינ"ה
 והפריחה שתי מעמדות ראשיות שבצמח שהצינ"ה תחלת
 הצמיחה והפריחה (בליהען) תחלת עשיית הפירות
 של צמח שבוולת היציאה תחלה אין כאן צמיחה
 ובולת הפריחה תחלה אין כאן פירות אך צריך
 שהדע שאין ענין יציאה כאמר דוקא על התחלת היציאה
 מן השרש כי גם התחלת יציאת הענף מן הקנה
 והסדן והתחלת יציאת העלין מן הענף יקרא יציאה
 כי כל התחלת צמיחה אחר ההעלמה וטמינה יקרא
 צ"ן שלפיקך לא יקשה שוב מה שהקדים לפעמים
 פריחה לצינ"ה כמו ויצ"ו פרח ויצ"ן צ"ן בפרח
 רשעי' כמו עשב ויצ"ו כל פועלי און שכפי הגרחה
 הוא שלא כסדר רוב הצמחים שיצ"ו תחלה ואה"כ
 מוציאים פרח כי ענין צ"ן שבכאן אינו התחלת צמיחה
 מן השרש כ"א התחלת צמיחת העלין מן הענף שבקלת
 צמחים יקדם התגלות הפרח להתגלות העלין כמו שיש
 בחילין האפרסקים והחרוגים וכענין שאמרו ו"ל בתפוחים
 מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל וכו' ופריו
 שאמרו היינו הפרח המתגלה בתפוח קודם שיתגלה העלין
 שהעלין הם עדיין במעמד הצ"ן (קאחאפע) :

יריעה נה

עלה שרף שניהם מורים על אותו הירק
 הדק הספוגי היוצא מן הצמחים
 שהאילנות ורוב שאר צמחים אינם ירוקים בעצמן אך
 יצאו מהם צמחים ירוקים דקים וספוגיים והם נקראים
 עלים שרפים (לוי' ויחזקאלים במראה ובנורה
 יש מהן בעלי שטח רחב פרושים ושומים כחיות נייר
 וכעסים

יריעות שלמה חלק ג יריעה נה נג

ע"ש שהוא טרף ומזון של צ"ח הטורפים (דער טראהם) שכל מה שנקר' בבחי' צ"ח מזון נקרא בבחי' כ"ח טרף מענין הטרפה וחטיפה שאינם אוכלים מתוך מקוון בנחת רק טורפים וחוטפים המאכל במהירות. וכענין והנה עלה זית טרף בפיהו (בראשית ח' י"א) אלא שברדך מל"נה יקרא ג"כ מזון האדם טרף כמו ותהן טרף לביתה הטריפני לחם חקי. וע"י זה הענין אפשר שיש ג"כ הבדל עצמיי בין עלה לטרף והוא ששם עלה הונח על העלים הגמורים שכבר גדלו כל צורכן שנתסנו ונתקשו קצת ואבדו השינונית המצוי בעלין הרכים עד שאינן ראוי עוד למאכל הצ"ח ונקראו עלי' ג"כ מענין הסתלקות שהם המסתלקים ראשנה בדרך אל העלין החדשים שלא גדלו עדיין כל צרכן שהם רכים ושמינים ודבוקים היטב בגוף הצמח קשים מלהסתלק מוטנו ואוחזן העלים הרכים החדשים יקראו טרף שהם המזון היומר חביב להצ"ח לפי שהם רכים ושמינים. וברדך הזה אפשר עוד לומר ששם טרף שם האר כלליי כולל כל מיני עלין הן קשים הן רכים ונקראו טרף ע"ש שהם עצמם טורפים וחוטפים את מיץ הצמח המזומן לכנס בגוף הפירות והעלים טורפים אותו וע"כ נשארו הפירות רזים וכחושים שמשום כך ג"כ כורחים בעלי הגן והפרדס את העלים כשיחרבו יותר על הצמחים כדי שלא יהיו טורפים וגזולים מזון הפירות ושמינים. כענין שזרחין מן הגפן אותן הענפים הרכים הנקראים זלולים כמו וזרת הזלולים במומרות (ישעי' י"ח ה') מלשון זולל וסבא שזללים ויונקים עפים הגפן (פרעכסר) וכן יקראו כל"ח (רייזר) מענין גולה והטרפה. ועיין ביריעה הסמוכה :

יריעה נו

ענף. עפא. דליה. שוכה. בר. שליחה. נטישה. נצר. סעיף. סרעף. פארה. שריג. זלול. אמיר. זמורה. יונק. סנסן. שחף הודאת אלה השמות על הצמח היוצא מן זדי האילן שיש לו ג"כ צורת אילן אלא שהאילן יוצא מן השרש שמת בקרקע כו 26 הקרקע

וכטסים דקים שהם העלין המצויים ביותר באילנות וצמחים העושים פירות לאכילה (בלעטטר). ויש מהם שאינם רחבים אך דקים ומחודדין כמחט שהם המצויים ביותר בעני היער (כאלד בלעטטר) רובן ירוקים (ברין) ויש מהם אדומים ושרוקים או בעלי שאר מראות. נקרא הצמח ההוא הדק הספוגיי מאז' שטח או איז' צבע שיהי' בשם עלה או טרף. כמו ויתפרו עלה תאנה (בראשית ג' ו'). וטרפי צמחה חביב (יחזקאל י"ז ט'). ותועלת העלין הוא כדי לקבל הגשם והטל היורד על הצמח מלמעלה שלפי שהם רכים וספוגיים ובעלי שטח הם בולעים ביותר מי המטר והטל וסולטים אותם שוב לגוף הצמח כי לחלוות האדמה לצד שהצמח יונק מלמטה אינו מספיק לבדו להחיות הצמח ולגדלו כ"א צרורף אל המים היורדים עליו מלמעלה וגם באותן המים עצמן לא הי' ספוק ללחלח הצמח ולהשקותו כפי צרכו בזולת העלים שהם כמו כלים ומזרקים לקבל המים שמלמעלה. ובבחינה הזאת אין הפרש עצמיי בין עלה לטרף שהוראת שניהם על הירק הדק הספוגיי שבצמחים. והם רק נבדלים בקריאת השם בבחינת חלוטי המקריים שלהם. שלעלים צ"ח מקריים. הא' שאינם בני קיימא בגוף הצמח שהצמח נשאר קיים והם כופלים ואפי' בצמחים שהם עצמן ג"כ כפסדים כשיבוא החורף אפי' העלים נופלים תחלה תמיד קודם הפסד גוף הצמח. והמקרה הב' של עלי' שהם משתמשים למזון העופות והחולעיים והרמשים שאין להם שליטה בגוף הצמח שהוא קשה ונונים מן העלים שהם רכים. בבחינת המקרה שאין העלים בעלי קיום בגוף הצמח הוכח שם :

עלה. והוא מלשון עליה וכלוק כמו העלו משביב למשכן קרח. כמלות גדים בעתו. אל תעלני בחי ימי. והוא ענין עלה שעולה ומסתלק מן הצמח שלפיקר ירמו תמיד קלקול הצמח ע"י קלקול העלים לפי שהעלים מתקלקלים ונפסדים תחלה ועל ידיהם ניכר קלקול הצמח שכל צמח שנושר עליו סימן שהוא מקולקל ונפסד, כמו ועלהו לא יבול (תלים א' ג'). כאלה נבלת עלה (ישעי' א' ל'). והעלה נבל (ירמו' ח' י"ג). לא יבול עלהו (יחזקאל מ"ז י"ב) ומלת עלהו שם המין (גבלעטטר) כשם שער שערת ראשו היינו רבוי שערות. ובבחינת המקרה הב' שהעלים מזון לב"ח נקרא העלה טרף